

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2017 r.

SĄD OKRĘGOWY w ŁOMŻY w WYDZIALE I CYWILNYM,

w składzie:

PRZEWODNICZĄCY: SSO ANDRZEJ KORDOWSKI

PROTOKOLANT: MONIKA ZUZGA

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2017r. w Łomży

na rozprawie,

sprawy z powództwa A. G.

przeciwko G. G. (1)

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

I. powództwo oddała;

II. zasądza od powódki A. G. na rzecz pozwanego G. G. (1) kwotę 10.817 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu.

I C 499/17

UZASADNIENIE

Powódka A. G. w pozwie skierowanym przeciwko G. G. (1) wniosła o zobowiązanie pozwanego do złożenia oświadczenia woli, którego treścią jest przeniesienie na powódkę udziału we własności zabudowanego gospodarstwa rolnego, w skład którego wchodzi zabudowane nieruchomości rolne i leśne:

- położone w obrębie (...) W. / gmina Z., woj. (...)/ stanowiące działki gruntu ornego, lasów i gruntów leśnych, rowów, pastwisk trwałych, terenów różnych, łąk trwałych i gruntów rolnych zabudowanych oznaczonych w ewidencji gruntów nr (...) o obszarze 15,6443 ha – przy czym częścią składową działek nr (...) są dom murowany piętrowy oraz chlewnia, obora, stodoła i dwa garaże- murowane;

- położone w obrębie (...) K. / gmina Z. woj. (...)/ stanowiąca niezabudowane działki gruntu ornego i pastwisk trwałych oznaczonych w ewidencji gruntów nr (...) – o obszarze 3,6438 ha;

- położone w obrębie (...) Ś. / gmina W. woj. (...)/ stanowiąca działki lasów i gruntów leśnych, gruntu ornego, gruntów rolnych zabudowanych, łąk trwałych i pastwisk trwałych oznaczonych w ewidencji gruntów nr (...) – o obszarze 7,8492 ha;

w związku z odwołaniem darowizny uczynionej na podstawie aktu notarialnego Rep A (...)sporządzonego w dniu 30.08.2016r. przez Notariusza J. G. w Kancelarii Notarialnej w Z..

W uzasadnieniu pozwu podała, że strony zawarły związek małżeński 29 kwietnia 2000r. W dniu 30 sierpnia 2016r. przed Notariuszem J. G. powódka darowała na rzecz pozwanego swój udział we własności nieruchomości, które nabyli w trakcie trwania małżeństwa na zasadach wspólności ustawowej małżeńskiej. Pozwany G. G. (1) po dokonaniu,

darowizny zachowywał się w stosunku do powódki w sposób rażąco niewdzięczny, co skutkowało złożeniem przez powódkę oświadczenia o odwołaniu darowizny. Rażąca niewdzięczność pozwanego polegała na wyrzuceniu rzeczy powódki z domu, zakazie wstępu do domu co doprowadziło do pogorszenia stanu zdrowia, pozbawieniem majątku i narażeniu na niedostatek. Wskazała, że mąż ją pobił, znęcał się fizycznie i psychicznie. Podała również, że pozwany założył sprawę o rozwód.

Pozwany G. G. (1) wniósł o oddalenie powództwa. Zaprzeczył, aby z jego strony doszło jakiegokolwiek niewdzięczności w stosunku do powódki po 30.08.2016r. Wskazał, że pomiędzy nimi doszło do pogorszenia relacji małżeńskich od 2010r., co skutkowało, iż na nim spoczywała praca na gospodarstwie, opieka nad dziećmi, a po nawiązaniu romansu z K. R. w 2016r. powódka wyprowadziła się do swojej matki. W związku z pogorszeniem się stosunków małżeńskich strony zdecydowały o zawarciu przedmiotowej umowy darowizny. Po zawarciu umowy pozwany wniósł sprawę o rozwód, podał, iż na podstawie postanowienia o zabezpieczeniu miejsce pobytu 4 dzieci ustalono przy nim. Powódka nie interesuje się rodziną, sporadycznie przebywa w miejscu zamieszkania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Małżeństwo stron zostało zawarte 29 kwietnia 2000r. Nie zawierali oni żadnych majątkowych umów małżeńskich. Aktem Notarialnym z dnia 28 marca 2002r. zawartym przed Notariuszem J. G. / Rep. A (...) / została zawarta umowa o dożywocie i złożono oświadczenie o ustanowieniu służebności mieszkania pomiędzy Z. i H. małż. G., a G. i A. małż. G., w którym Z. i H. małż. G. przekazali własność zabudowanego gospodarstwa rolnego składającego się z nieruchomości położonych - położone w obrębie (...) W. / gmina Z., woj. (...) / stanowiące działki gruntu ornego, lasów i gruntów leśnych, rowów, pastwisk trwałych, terenów różnych, łąk trwałych i gruntów rolnych zabudowanych oznaczonych w ewidencji gruntów nr (...), (...) - o obszarze 16,01 ha – położone w obrębie (...) K. / gmina Z. woj. (...) / stanowiąca niezabudowane działki gruntu ornego i pastwisk trwałych oznaczonych w ewidencji gruntów nr 36,88 – o obszarze 3,6740 ha; na rzecz G. i A. małż. G. w trybie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników / Dz.U. z 1991 nr 7 poz. (...) / G. i A. małż. G. oświadczyli, że wyrażają zgodę na przeniesienie własności na ich rzecz do majątku objętego małżeńska wspólnością ustawową, zobowiązując się do zapewnienia zbywcom świadczeń wynikających z umowy dożywocia, ustanowiona również została osobista służebność mieszkania na rzecz rodziców G. G. (1) oraz jego sióstr.

Aktem Notarialnym z dnia 2 kwietnia 2009r. zawartym przed Notariuszem J. G. / Rep. A (...) / została zawarta umowa o dożywocie pomiędzy D. K. (1), a G. i A. małż. G., na mocy której D. K. (1), w celu zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej przeniosła własność nieruchomości położonych w obrębie (...) Ś. / gmina W. woj. (...) / stanowiąca działki lasów i gruntów leśnych, gruntu ornego, gruntów rolnych zabudowanych, łąk trwałych i pastwisk trwałych oznaczonych w ewidencji gruntów nr (...) – o obszarze 7,8492 ha; na rzecz G. i A. małż. G. w zamian za świadczenia z tytułu dożywocia.

Aktem Notarialnym z dnia 30 sierpnia 2016r. zawartym przed Notariuszem J. G. / Rep. A (...) / powódka A. G. darowała na rzecz męża, G. G. (1), za jego zgodą, własność zabudowanego gospodarstwa rolnego i leśnego składającego się z nieruchomości :

- położonych w obrębie (...) W. / gmina Z., woj. (...) / stanowiące działki gruntu ornego, lasów i gruntów leśnych, rowów, pastwisk trwałych, terenów różnych, łąk trwałych i gruntów rolnych zabudowanych oznaczonych w ewidencji gruntów nr (...) o obszarze 15,6443 ha – przy czym częścią składową działek nr (...) są dom murowany piętrowy oraz chlewnia, obora, stodoła i dwa garaże- murowane;

- położonych w obrębie (...) K. / gmina Z. woj. (...) / stanowiąca niezabudowane działki gruntu ornego i pastwisk trwałych oznaczonych w ewidencji gruntów nr (...) – o obszarze 3,6438 ha;

- położonych w obrębie (...) Ś. / gmina W. woj. (...) / stanowiąca działki lasów i gruntów leśnych, gruntu ornego, gruntów rolnych zabudowanych, łąk trwałych i pastwisk trwałych oznaczonych w ewidencji gruntów nr (...) – o obszarze 7,8492 ha;

W akcie tym strony potwierdzili, że nieruchomości zostały nabyte w trakcie związku małżeńskiego przy obowiązującej ich wspólności majątkowej małżeńskiej. Akt notarialny został odczytany oraz podpisany przez strony.

Pomiędzy stronami od 2010r. relacje małżeńskie pogarszały się, w wyniku czego dochodziło do kłótni i nieporozumień na tle braku zajmowania się przez powódkę dziećmi, nawiązaniu przez nią romansu, nie pomaganiu w pracach na gospodarstwie. Przed zawarciem aktu notarialnego w dniu 30 sierpnia 2016r., powódka częściej przebywała w domu rodzinnym ze swoją matką.

Po zawarciu aktu notarialnego, relacje pomiędzy stronami jeszcze bardziej się pogorszyły, powódka miała utrudnioną możliwość przebywania w gospodarstwie, ostatecznie wyprowadziła się 14 kwietnia 2017r. Dzieci stron przebywają z pozwanym

16 marca 2017r. G. G. (1) złożył do Sądu Okręgowego w Łomży powództwo o rozwód, które jest w toku.

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie : aktów notarialnych zawartymi przed Notariuszem J. G. / Rep. A (...)/, /Rep A (...)/, /Rep A (...)/ - k -13-16, 57-66, oświadczenia o odwołaniu darowizna – /k-17-18/, postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia / k-21/ w sprawie znęcania się pozwanego nad powódką, opinii lekarskiej z 11.02.2017r. / k-22/ i 31.03.2017r/ k-23/, kart informacyjnych leczenia powódki / k-24-34/ zeznań świadków : P. G. (1) / k- 178 prot. elektr. 01:03:03-01:15:25/, T. G. / 01:15:32-01:44:28/ , J. P. / 01:44:40- 01:56:40/, M. G. (1) / 02:01:25-02:23:03/, M. G. (2) / 02:23:17-02:38:32/ P. G. (2) / 02:38:48-02:50:52/, M. K. / 02:51:51- 03:00:53/, D. K. (2) / 03:01:10-03:14:26/, Ż. K. / 03:14:43-03:23:49/, B. M. / 03:24:01-03:38:48/, A. W. / 03:38:58-03:52:56/ przesłuchania stron / k-183 – 04:03:57- 04:23:30 wraz z wysłuchaniem informacyjnym / k- 176 00:03:15-00:59:50/

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie. Przyczynami oddalenia powództwa są dwie okoliczności. Pierwsza polegająca na tym, iż zdaniem sądu orzekającego, umowa darowizny pomiędzy stronami zawarta w dniu 30 sierpnia 2016r. ma charakter bezwzględnie nieważny, a po drugie brak jest po stronie pozwanej przesłanki rażącej niewdzięczności w stosunku do powódki, o której mowa w art. 898§1kc.

Co do pierwszej okoliczności.

Bez wątpienia, w chwili zawierania przez strony umowy darowizny, w formie aktu notarialnego, pozostawały one w ważnym związku małżeńskim w reżimie wspólności ustawowej i nieruchomości należały do ich majątku wspólnego. Wynika to z treści aktów notarialnych, na podstawie których nabyli majątek. Na dzień orzekania małżonkowie nie znieśli wspólności majątkowej małżeńskiej. Zgodnie z treścią art. 35 kro „W czasie trwania wspólności ustawowej żaden z małżonków nie może żądać podziału majątku wspólnego. Nie może również rozporządzać ani zobowiązywać się do rozporządzania udziałem, który w razie ustania wspólności przypadnie mu w majątku wspólnym lub w poszczególnych przedmiotach należących do tego majątku”. Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 kwietnia 2013r. / I ACa 1364/12/ - Legalis nr 737208 „Jeżeli w dacie zawarcia tzw. umowy pożyczki strony pozostawały w ważnym związku małżeńskim w reżimie wspólności ustawowej, a nic nie wskazuje na to aby rozrządzenie majątkowe zostało dokonane z majątku odrębnego powoda do majątku odrębnego pozwanej, to nie można przyjąć, iż powód i pozwana pozostawali w relacjach wierzyciel - dłużnik. Zakazy wymienione w art. 35 ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy są konsekwencją ukształtowania wspólności ustawowej jako bezudziałowej wspólności łącznej trwającej aż do chwili jej ustania. Takie czynności dokonywane nawet na zgodny wniosek małżonków są **bezwzględnie nieważne na podstawie art. 58 § 1 KC**. Czynności takie stanowią bowiem obejście przepisów o zakazie podziału majątku wspólnego. Od zakazu rozporządzania i zobowiązania się do rozporządzania udziałem, który w razie ustania wspólności ustawowej przypadnie małżonkowi w majątku wspólnym lub w poszczególnych przedmiotach należących do tego majątku, ustawa nie przewiduje wyjątku. Zakaz ten obowiązuje także małżonków, którzy zgodnie chcą dokonać zakazanej czynności lub gdyby to być miała być czynność dokonana przez jedno z nich na rzecz drugiego.

Sąd Okręgowy w Łomży podziela ww. pogląd. Wprawdzie powstał on na tle umowy pożyczki, a nie umowy darowizny, jak w przedmiotowej sprawie, jednakże zawiera on co zasady słuszne rozstrzygnięcie o cechach nieważności rozporządzeń majątkowych pomiędzy małżonkami udziałem w majątku wspólnym małżonków..

Nieważną czynność prawną, świetle art. 58§1kc scharakteryzować można za pomocą zespołu cech: czynność prawna jest nieważna od początku (ab initio) i z mocy prawa (ipso iure – bez konieczności powoływania się na ten fakt; orzeczenie stwierdzające nieważność czynności prawnej ma charakter deklaracyjny), nieważna czynność prawna nie wywołuje żadnych skutków prawnych.

W przedmiotowej sprawie strony nie posiadały majątków odrębnych, z treści aktu notarialnego z dnia 30 sierpnia 2016r. wynika, że powódka darowała na rzecz pozwanego własność nieruchomości opisanych w §1 aktu, podczas, gdy była ona jedynie ich współwłaścicielem. Ponadto rozporządzenie zawarte w akcie nie wskazuje, iż darowizna nastąpiło do majątku odrębnego pozwanego.

Okoliczności te wskazują, iż należy przyjąć, iż umowa darowizny jest nieważna z mocy prawa.

W związku jednak z tym, iż sąd związany był żądaniem powódki, reprezentowanej przez fachowego pełnomocnika, o zobowiązanie pozwanego do złożenia oświadczenia woli, w trybie art. 1047kpc w zw. z art. 64 kc, należało to żądanie, jako bezpodstawne, oddalić.

Analizując materiał dowodowy zebrany w sprawie, sąd doszedł również do przekonania, iż nie można również stwierdzić, aby ze strony pozwanego G. G. (1) doszło do rażącej niewdzięczności w stosunku do powódki A. G., która mogłaby być podstawą uwzględnienia wytoczonego powództwa.

Pojęcie rażącej niewdzięczności nie jest definiowane w kodeksie cywilnym, jednakże wykładnia zawarta jest w orzecznictwie i doktrynie. Jako przykładowe należy podać orzeczenia : I ACa 413/16 Sądu Apelacyjnego w Łodzi, czy I ACa 81/17 Sądu Apelacyjnego w Białymstoku. W wyrokach tych określono, że: „ niewdzięczne będzie każde zachowanie obdarowanego, niewłaściwe i krzywdzące darczyńcę, przy czym, aby zostało uznane za rażąco niewdzięczne, musi cechować je znaczne nasilenie złej woli skierowane na wyrządzenie darczyńcy krzywdy lub szkody majątkowej. Za rażącą niewdzięczność nie mogą być uznane przykrości i krzywdy czynione impulsywnie, lecz mieszczące się w granicach zwykłych konfliktów życia codziennego. W świetle art. 898 § 1 KC nie można abstrahować również od przyczyn konfliktu między stronami. Pojęcie „niewdzięczności” wymaga analizy motywów określonych zachowań obdarowanego, w tym zwłaszcza tego, czy zachowania jego nie są powodowane czy wręcz prowokowane - wprost lub pośrednio - przez darczyńcę”.

„Nawet obiektywne istnienie przejawów niewdzięczności nie jest wystarczające dla uwzględnienia roszczeń pozwu. Nie jest bowiem obojętna jej przyczyna (causa ingratitude), jako że dopiero poznanie tej przyczyny umożliwia sformułowanie właściwego osądu, czy i na ile zachowanie się obdarowanego może być uznane za nieusprawiedliwione. Pojęcie „rażącej niewdzięczności” zawarte w przepisie art. 898 § 1 KC wymaga zatem analizy motywów określonych zachowań obdarowanych, w tym zwłaszcza tego, czy zachowania te nie są powodowane, czy wręcz prowokowane przez darczyńców”

Z materiału dowodowego wynika jednoznacznie, iż pomiędzy stronami od 2010r. relacje w małżeństwie się pogorszały, aż osiągnęły eskalację w 2016r. Wynika to z zeznań świadków zawnioskowanych przez obie strony. Świadkowie zawnioskowani przez powódkę : P. G. (1) / brat powódki/, T. G. / matka powódki/, J. P., wskazywali, iż przyczyną powrotu powódki do domu rodzinnego było złe traktowanie jej przez pozwanego, polegające na uniemożliwianiu kąpieli, korzystania z łodówki, brakiem zainteresowania ,gdy znalazła się w szpitalu, znęcaniem się fizycznym i psychicznym. Pozostali świadkowie M. G. (1) / bratowa powódki/, P. G. (2) / brat powódki/, M. G. (2), M. K., D. K. (2), Ż. K. / siostra pozwanego/, A. W. / siostra pozwanego/ zeznali, iż przyczyną nieporozumień w małżeństwie był romans powódki z K. R., brak zainteresowania dziećmi oraz zaprzestanie pracy na wspólnym gospodarstwie.

Sąd Okręgowy oceniając wiarygodność zeznań świadków brał pod uwagę, iż w związku na koligacje rodzinne, sąsiedzkie oraz dużą ich emocjonalność nie były one w pełni obiektywne. Bezsprzeczne jest jednak, że powódka była świadoma treści podpisanej umowy. Wbrew jej twierdzeniom, wiedziała wcześniej, iż taki akt notarialny zostanie sporządzony. Zeznała o tym nawet matka powódki T. G. / k -178/, która twierdziła na rozprawie, że już miesiąc wcześniej rozmawiała z córką na temat tej umowy. Akt został odczytany przez notariusza w obecności stron. Brak jest zatem dowodów na to, że powódka nie wiedziała co podpisuje lub też w jakikolwiek sposób została zmuszona do podpisania umowy.

O nasileniu złych relacji pomiędzy stronami po podpisaniu przedmiotowej umowy świadczy fakt wytoczenia powództwa przez G. G. (1) o rozwód. Sprawa jest obecnie w toku, strony zarzucają sobie nawzajem winę w rozkładzie pożycia. Znamiennym jest to, że miejsce pobytu dzieci, w trybie zabezpieczenia powództwa, ustalono przy ojcu. Świadczy to o prawdziwości zeznań przesłuchanych w niniejszym postępowaniu o braku dostatecznego zainteresowania przez powódkę małoletnimi dziećmi i jednym ze źródeł konfliktów pomiędzy stronami. Niewątpliwie stopień złej woli jest po obu stronach, w przypadku, gdy powódka przyjeżdża do domu, dochodzi do kłótni i awantur, ale są one wynikiem postępowania obu stron.

Należy również zwrócić uwagę na fakt, iż z inicjatywy powódki wszczęte zostało postępowanie karne przeciwko pozwanemu w sprawie znęcania się fizycznego i psychicznego, jednak postanowieniem z dnia 19 kwietnia 2017r. odmówiono wszczęcia dochodzenia z uwagi na brak ustawowych znamion czynu niedozwolonego.

Nie można zatem mówić o wystąpieniu niezbędnej przesłanki z art. 898§1 kc do odwołania darowizny, a mianowicie rażącej niewdzięczności ze strony obdarowanego względem darczyńcy.

Biorąc powyższe pod uwagę powództwo podlega oddaleniu.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98§ 1kpc oraz § 2 pkt 8 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie, gdzie minimalna stawka wynagrodzenia, przy podanej przez powódkę wartości przedmiotu sporu na 400.000 zł, wynosi 10.800 zł.

